RANGTASVIR TA'LIMIDA KREATIV TOPSHIRIQLAR TIZIMINI ISHLAB CHIQISH VA ULARNING TALABALARNING IJODIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI

Sattarov Farxod Islomovich
Namangan davlat pedagogika instituti
Art pedagogika kafedrasi katta o'qituvchisi
Farxodsattarov1988@gmail.com

Annotatsiya. *Mazkur maqolada rangtasvir ta'limi jarayonida kreativ topshiriqlar tizimini ishlab chiqishning pedagogik, psixologik va metodik asoslari hamda ularning talabalarda ijodiy tafakkurni rivojlantirishdagi ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil etilgan. Tasviriy san'at ta'limining zamonaviy rivojlanish tendensiyalari, ijodiy fikrlashning kognitiv mexanizmlari, badiiy idrok, obrazli tafakkur, tasavvur, assotsiativ fikrlash va mustaqil badiiy qaror qabul qilish jarayonlari o'zaro bog'liqlikda yoritilgan. Rangtasvir mashg'ulotlarida an'anaviy reproduktiv topshiriqlardan kreativ, muammoli va izlanishga yo'naltirilgan topshiriqlarga o'tish zarurati asoslangan. Shuningdek, kreativ topshiriqlarni mazmuni, murakkabligi, ijodiy mustaqillik darajasi va kutiladigan natijalariga ko'ra tizimlashtirishning metodik yondashuvi taklif etilgan. Tadqiqotning ilmiy yangiligi rangtasvir ta'limida talabalarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiluvchi kreativ topshiriqlarni bosqichma-bosqich tashkil etish, ularni badiiy muammo, obraz yaratish, eksperiment, individual interpretatsiya va refleksiv tahlil jarayonlari bilan integratsiyalash zaruratining nazariy jihatdan asoslanishida namoyon bo'ladi. Maqolada kreativ topshiriqlar samaradorligini ta'minlovchi pedagogik shart-sharoitlar, baholash mezonlari va ularni ta'lim amaliyotiga tatbiq etish istiqbollari yuzasidan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *Rangtasvir ta'limi, kreativ topshiriqlar, ijodiy tafakkur, badiiy tafakkur, kreativlik, mustaqil ijodiy faoliyat, obrazli fikrlash, badiiy idrok, kompozitsion yechim, rang munosabatlari, muammoli ta'lim, ijodiy izlanish, individual yondashuv, refleksiv faoliyat, innovatsion pedagogik texnologiyalar.*

РАЗРАБОТКА СИСТЕМЫ КРЕАТИВНЫХ ЗАДАНИЙ В ОБУЧЕНИИ ЖИВОПИСИ И ИХ ЗНАЧЕНИЕ В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ

Аннотация. *В данной статье в научно-теоретическом аспекте анализируются педагогические, психологические и методические основы разработки системы*

креативных заданий в процессе обучения живописи, а также их значение в развитии творческого мышления студентов. Взаимосвязь современных тенденций развития художественного образования, когнитивных механизмов творческого мышления, художественного восприятия, образного мышления, воображения, ассоциативного мышления и процессов самостоятельного принятия художественных решений рассматривается в комплексе. Обоснована необходимость перехода от традиционных репродуктивных заданий к креативным, проблемным и исследовательски ориентированным заданиям на занятиях по живописи. Кроме того, предложен методический подход к систематизации креативных заданий по их содержанию, степени сложности, уровню творческой самостоятельности и ожидаемым результатам. Научная новизна исследования заключается в теоретическом обосновании необходимости поэтапной организации креативных заданий, направленных на развитие творческого мышления студентов в обучении живописи, а также их интеграции с процессами постановки художественной проблемы, создания художественного образа, экспериментирования, индивидуальной интерпретации и рефлексивного анализа. В статье разработаны научно-практические предложения относительно педагогических условий, обеспечивающих эффективность креативных заданий, критериев их оценивания и перспектив внедрения в образовательную практику.

Ключевые слова: *обучение живописи, креативные задания, творческое мышление, художественное мышление, креативность, самостоятельная творческая деятельность, образное мышление, художественное восприятие, композиционное решение, цветовые отношения, проблемное обучение, творческий поиск, индивидуальный подход, рефлексивная деятельность, инновационные педагогические технологии.*

DEVELOPING A SYSTEM OF CREATIVE TASKS IN PAINTING EDUCATION AND THEIR SIGNIFICANCE IN DEVELOPING STUDENTS' CREATIVE THINKING

Abstract. *This article provides a scientific and theoretical analysis of the pedagogical, psychological, and methodological foundations for developing a system of creative tasks in the process of painting education, as well as their significance in fostering students' creative thinking. The interrelationship between contemporary trends in the development of visual arts education, the cognitive mechanisms of creative thinking, artistic perception, imaginative thinking, imagination, associative thinking, and the processes of independent artistic decision-making is examined comprehensively. The article substantiates the need to move from traditional reproductive tasks to creative, problem-based, and inquiry-oriented assignments in painting*

classes. Furthermore, a methodological approach to classifying creative tasks according to their content, level of complexity, degree of creative independence, and expected outcomes is proposed. The scientific novelty of the research lies in the theoretical substantiation of the need for the systematic, step-by-step organization of creative tasks aimed at developing students' creative thinking in painting education, as well as their integration with the processes of identifying artistic problems, creating artistic images, experimentation, individual interpretation, and reflective analysis. The article also presents scientific and practical recommendations concerning the pedagogical conditions necessary to ensure the effectiveness of creative tasks, assessment criteria, and prospects for their implementation in educational practice.

Keywords: *painting education, creative tasks, creative thinking, artistic thinking, creativity, independent creative activity, imaginative thinking, artistic perception, compositional solution, color relationships, problem-based learning, creative exploration, individual approach, reflective activity, innovative pedagogical technologies.*

KIRISH

Zamonaviy oliy ta'lim tizimida bo'lajak mutaxassislarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish bilan bir qatorda, ularning mustaqil fikrlash, nostandart vaziyatlarda maqbul yechim topish, mavjud bilimlarni yangi sharoitlarda qo'llash va ijodiy faoliyatni mustaqil tashkil etish qobiliyatlarini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, tasviriy san'at yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun ijodiy tafakkur kasbiy tayyorgarlikning ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, u nafaqat badiiy obraz yaratish, balki borliqni estetik idrok etish, voqelikni individual talqin qilish, tasviriy vositalarni maqsadga muvofiq tanlash va o'z ijodiy pozitsiyasini ifodalash imkoniyatlarini belgilaydi. Shu nuqtayi nazardan, rangtasvir ta'limi jarayonida kreativ topshiriqlar tizimini ishlab chiqish va uni maqsadli qo'llash talabalarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishning dolzarb metodik yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Rangtasvir fani o'zining mazmun-mohiyatiga ko'ra nafaqat tasviriy savodxonlikni, balki murakkab intellektual va emotsional jarayonlarni ham shakllantiruvchi ta'lim sohasi hisoblanadi. Chunki rangtasvir jarayonida talaba kuzatadi, tahlil qiladi, taqqoslaydi, umumlashtiradi, tasavvur qiladi, badiiy obrazni shakllantiradi va uni muayyan tasviriy vositalar orqali moddiylashtiradi. Mazkur jarayonlarning har biri ijodiy tafakkurning muayyan jihatlarini faollashtiradi. Masalan, naturani kuzatish jarayonida analitik idrok, shakl va rang munosabatlarini aniqlashda mantiqiy-taqqoslovchi fikrlash, kompozitsion yechimni izlashda divergent tafakkur, badiiy obrazni yaratishda esa assotsiativ va obrazli tafakkur faol ishtirok etadi. Demak, rangtasvir mashg'ulotlarini faqat texnik ko'nikmalarni o'zlashtirishga yo'naltirish fanning rivojlantiruvchi imkoniyatlarini to'liq namoyon etmaydi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Rangtasvir ta'limida kreativ topshiriqlarni ishlab chiqish masalasini chuqur anglash uchun, avvalo, kreativlik va ijodiy tafakkur tushunchalarining o'zaro munosabatini aniqlashtirish lozim. Kreativlik shaxsning yangi, original va muayyan vaziyat uchun mazmunli natija yaratish imkoniyatini ifodalasa, ijodiy tafakkur ushbu natijaga erishishni ta'minlovchi aqliy jarayonlar majmuasidir. Ijodiy tafakkur mavjud bilim va tajribani qayta tashkil etish, muammoga turli nuqtayi nazardan yondashish, yangi assotsiatsiyalar hosil qilish, muqobil g'oyalarni ilgari surish va ularni tanqidiy baholash orqali namoyon bo'ladi. Shuning uchun ham ijodiy tafakkurni faqat tayyor badiiy asarning estetik sifati bilan o'lchash ilmiy jihatdan yetarli emas. Talabaning ijodiy rivojlanishi uning yakuniy mahsulotidan tashqari, g'oya shakllantirish, izlanish, tajriba o'tkazish, xatolarni anglash va dastlabki yechimlarni takomillashtirish jarayonlari orqali ham baholanishi kerak. J. Gilfordning divergent tafakkurga oid qarashlari ijodiy fikrlashning muhim nazariy asoslaridan birini tashkil etadi. Divergent tafakkur muayyan muammo yuzasidan bir nechta turli yechimlarni ishlab chiqish, fikrlash yo'nalishini o'zgartirish va odatiy qarashlar doirasidan tashqariga chiqish qobiliyatini ifodalaydi. Konvergent tafakkur esa mavjud imkoniyatlar orasidan eng asosli va maqsadga muvofiq yechimni tanlash bilan bog'liq. Rangtasvir faoliyatida ushbu ikki tafakkur turi uzviy aloqada namoyon bo'ladi. Masalan, talaba bir mavzuni tasvirlash uchun bir nechta kompozitsion variantlarni ishlab chiqishda divergent tafakkurdan foydalanadi, ularning ichidan mazmun, rang uyg'unligi va badiiy ifoda jihatidan eng maqbulini tanlashda esa konvergent tafakkurga tayanadi. Demak, kreativ topshiriqlar tizimi ushbu ikki tafakkur shaklini birgalikda rivojlantirishga yo'naltirilishi zarur.

Shaxs ijodkorligining shakllanishi faqat individual intellektual imkoniyatlarga bog'liq bo'lmay, balki ta'lim muhiti, motivatsiya, sohaga oid bilimlar, tajriba va pedagogik qo'llab-quvvatlash bilan ham belgilanadi. T. Amabile tomonidan ilgari surilgan komponentli kreativlik nazariyasida sohaviy bilim va ko'nikmalar, ijodiy fikrlash strategiyalari hamda ichki motivatsiya ijodiy natijaga erishishning muhim omillari sifatida izohlanadi. Rangtasvir ta'limi nuqtayi nazaridan bu yondashuv alohida ahamiyatga ega. Chunki talaba rangtasvir texnikasini, perspektiva qonuniyatlarini, kompozitsiya asoslarini va rangshunoslik bilimlarini yetarli darajada egallamagan holda yuqori saviyadagi badiiy yechim yaratishda qiyinchilikka duch keladi. Shu bilan birga, texnik bilimlarning mavjudligi o'z-o'zidan kreativlikni kafolatlamaydi. Talabada mustaqil izlanishga ichki ehtiyoj, o'ziga xos badiiy fikr va tajriba qilishga tayyorlik ham shakllanishi lozim. Demak, rangtasvir mashg'ulotlarida kreativ topshiriqlar nazariy

bilim, amaliy mahorat va ichki ijodiy motivatsiyani o‘zaro birlashtiruvchi vosita sifatida tashkil etilishi kerak.

Kreativ topshiriqlarning pedagogik mohiyati shundaki, ular talabaga oldindan belgilangan yagona natijani takrorlashni emas, balki muayyan badiiy muammo doirasida mustaqil izlanish va individual yechim topishni taklif qiladi. An’anaviy topshiriqlarda ko‘pincha tasvirlanadigan obyekt, kompozitsiya, bajarish texnikasi va kutiladigan natija oldindan aniq belgilanadi. Bunday topshiriqlar dastlabki tasviriy ko‘nikmalarni shakllantirishda zarur bo‘lsa-da, ularni muntazam takrorlash talabaning mustaqil badiiy qaror qabul qilish imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Kreativ topshiriqlarda esa muammoning shartlari aniq belgilanadi, biroq uning yechimi uchun bir nechta imkoniyat mavjud bo‘ladi. Masalan, “Kuz faslini tasvirlang” kabi umumiy topshiriq o‘rniga “Kuz faslining kayfiyatini inson qiyofasini tasvirlamasdan, faqat ranglar, shakllar va kompozitsion ritm orqali ifodalang” tarzidagi vazifa qo‘yilishi mumkin. Bunda talaba mavzuni oddiy tasvirlashdan ko‘ra, uning mazmunini tahlil qilish, badiiy g‘oyani aniqlash va mos tasviriy vositalarni tanlashga majbur bo‘ladi.

Kreativ topshiriqlarni ishlab chiqishda ularning mazmuni, murakkabligi, bajarish shartlari, mustaqillik darajasi va kutiladigan natijalari o‘zaro muvofiqlashtirilishi lozim. Mazkur jarayonda topshiriqlar tizimi alohida mashqlar yig‘indisi sifatida emas, balki muayyan pedagogik maqsadga yo‘naltirilgan, ichki mantiqiy izchillikka ega didaktik tuzilma sifatida qaralishi kerak. Tizimning asosiy vazifasi talabaning mavjud tasviriy bilimlarini faollashtirish, ulardan yangi vaziyatlarda foydalanish, muammoli holatlarni anglash, muqobil yechimlarni izlash va mustaqil badiiy natija yaratishga bosqichma-bosqich olib borishdan iborat. Shu jihatdan kreativ topshiriqlar mazmunan bir-birini to‘ldiruvchi, murakkablik darajasi esa izchil oshib boruvchi metodik ketma-ketlik asosida tashkil etilishi maqsadga muvofiq.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Kreativ topshiriqlar tizimini to‘rtta asosiy yo‘nalishda tasniflash maqsadga muvofiq. Birinchi yo‘nalish kuzatish va badiiy idrokni rivojlantirishga qaratilib, rang, shakl, yorug‘-soya va fazoviy munosabatlarni tahlil qilishni nazarda tutadi. Ikkinchi yo‘nalish assotsiativ va obrazli tafakkurni shakllantirishga xizmat qilib, mavhum tushunchalar, hissiy holatlar va kechinmalarni rangtasvir vositasida ifodalashga yo‘naltiriladi. Uchinchi yo‘nalish muammoli-ijodiy va eksperimental topshiriqlarni qamrab olib, talabalarning mustaqil badiiy yechim topishi, turli kompozitsion va rang variantlarini sinab ko‘rishini ta’minlaydi. To‘rtinchi yo‘nalish individual ijodiy loyiha va refleksiv tahlilga asoslanib, mustaqil badiiy konsepsiya yaratish, eskizlar ishlab chiqish, yakuniy asarni bajarish va ijodiy natijalarni baholash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Ushbu yo‘nalishlarning izchil integratsiyasi talabalarning ijodiy tafakkuri va mustaqil badiiy faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Kreativ topshiriqlar tizimining samaradorligi ularning mazmuniy tasnifi bilangina belgilanmaydi. Topshiriqlarni talabaning individual tayyorgarligi, tasviriy tajribasi va ijodiy imkoniyatlariga muvofiq murakkablashtirib borish ham muhim metodik talab hisoblanadi. Shu maqsadda topshiriqlarni reproduktiv, produktiv va kreativ darajalarda tashkil etish mumkin. Reproduktiv darajada talaba mavjud bilim va ko‘nikmalarni qayta qo‘llaydi, rangtasvirning asosiy qonuniyatlariga muvofiq mashqlar bajaradi. Produktiv darajada esa egallangan bilimlarni yangi sharoitda qo‘llab, bir nechta kompozitsion yoki rang yechimlarini ishlab chiqadi.

Kreativ darajada talaba mustaqil badiiy g‘oya yaratadi, tasviriy vositalarni noodatiy tarzda uyg‘unlashtiradi va o‘ziga xos kompozitsion yechimni asoslaydi. Biroq ushbu darajalarni talabaning o‘zgarmas qobiliyat ko‘rsatkichi sifatida emas, balki uning muayyan topshiriqni bajarish jarayonidagi rivojlanish bosqichlari sifatida talqin qilish lozim. Kreativ topshiriqlarni samarali tashkil etishda muammoli ta’lim texnologiyasidan foydalanish alohida metodik ahamiyatga ega. Muammoli ta’limning mohiyati talabani tayyor bilimlarni o‘zlashtirishga emas, balki bilim olish zaruratini yuzaga keltiradigan muammoli vaziyatni anglash va hal etishga yo‘naltirishdan iborat. Rangtasvir mashg‘ulotlarida bunday vaziyatlar turli shakllarda yuzaga keltirilishi mumkin. Jumladan, bir xil naturaning turli talqinlarini yaratish, kompozitsion yaxlitlikni buzuvchi elementlarni aniqlash, ranglar o‘rtasidagi nomuvofiqlik sabablarini izohlash yoki cheklangan tasviriy vositalar orqali murakkab mazmunni ifodalash kabi vazifalar talabaning mustaqil fikrlashini faollashtiradi. Muhimi, pedagog muammoli vaziyatni shunday tashkil etishi kerakki, unda talaba mavjud bilimlari yordamida dastlabki yechimni izlay olsin, biroq yakuniy natijaga erishish uchun yangi bilim yoki yondashuvga ehtiyoj sezsin.

Loyiha asosida o‘qitish texnologiyasi ham rangtasvir ta’limida kreativ topshiriqlarni tizimli amalga oshirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Chunki badiiy loyiha talabaning muayyan mavzu bo‘yicha mustaqil g‘oya ishlab chiqishi, maqsadni belgilashi, ijodiy izlanish olib borishi, material va texnikani tanlashi hamda yakuniy mahsulotni taqdim etishini nazarda tutadi. Masalan, “Milliy qadriyatlarning zamonaviy badiiy talqini”, “Inson va tabiat munosabatlari”, “Shahar muhitining estetik qiyofasi” kabi mavzularda ijodiy loyiha tashkil etish orqali talabalarda badiiy tafakkur bilan bir qatorda tadqiqotchilik, rejalashtirish, mustaqil qaror qabul qilish va o‘z ishini taqdim etish kompetensiyalari ham shakllanadi. Bunday loyihalarda talaba

mavzuni tanlashdan tortib, yakuniy kompozitsiyani yaratishgacha bo'lgan barcha bosqichlarda faol ishtirok etadi.

XULOSA

Rangtasvir ta'limida kreativ topshiriqlar tizimini ishlab chiqish va maqsadli qo'llash talabalarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish, mustaqil badiiy faoliyatini faollashtirish hamda kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirishning muhim pedagogik shartlaridan biri hisoblanadi. Olib borilgan ilmiy-nazariy tahlillar asosida quyidagi xulosalarga kelish mumkin. Maqolada ilgari surilgan nazariy-metodik qarashlardan kelib chiqib, rangtasvir fanining o'quv dasturlariga kreativ topshiriqlarning izchil tizimini kiritish, har bir mavzu bo'yicha muammoli-ijodiy vaziyatlar yaratish, talabalar uchun individual badiiy loyihalar ishlab chiqish, ijodiy ishlar portfoliolarini shakllantirish va refleksiv tahlil mashg'ulotlarini tashkil etish taklif etiladi. Shuningdek, milliy tasviriy san'at an'analarini zamonaviy badiiy izlanishlar bilan uyg'unlashtirishga qaratilgan topshiriqlarga alohida e'tibor qaratish maqsadga muvofiq.

Umuman olganda, rangtasvir ta'limida kreativ topshiriqlar tizimini takomillashtirishning asosiy metodik tamoyili talabani tayyor badiiy yechimlarni o'zlashtiruvchi subyektdan mustaqil g'oya yaratuvchi, badiiy muammolarni anglaydigan, muqobil yechimlarni ishlab chiqadigan va o'z ijodiy faoliyatini tahlil qila oladigan faol subyektga aylantirishdan iborat. Mazkur yondashuvni ta'lim jarayoniga izchil tatbiq etish bo'lajak tasviriy san'at mutaxassislarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish, kasbiy mustaqilligini mustahkamlash va zamonaviy badiiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash uchun muhim ilmiy-metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Dewey, J. Art as Experience. - New York: Minton, Balch & Company, 1934.
2. Vygotsky, L. S. Imagination and Creativity in Childhood. - Moscow: Prosveshchenie, 1967.
3. Guilford, J. P. Creativity // American Psychologist. - 1950. - Vol. 5, No. 9. - P. 444–454. https://doi.org/10.1037/h0063487.
4. Arnheim, R. Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye. - Revised Edition. - Berkeley: University of California Press, 1974. Google Книги
5. Ro'zimamatova, S. I. Q. (2026, March). MODERN COMPOSITIONAL AND COLOR SOLUTIONS IN CREATING STILL LIFE COMPOSITIONS IN WATERCOLOR. In *Altum International Conference Platform* (No. 2, pp. 4-9).
6. Abdug'Ani-O'G'Li, B. (2026). Innovative methods for revealing students' individual abilities in painting classes. *Science and Education*, *7*(3), 349-353.

7. Bobur Abdug'ani o'g, N. *li.(nd). DEVELOPMENT OF STUDENTS'INDEPENDENT ACTIVITY IN PAINTING BASED ON CREATIVE TASKS [Data set]. Zenodo*.

8. Bobur Abdug'ani o'g, N. (2026, April). O 'ZBEKISTON RANGTASVIRIDA NATYURMORT JANRINING RIVOJLANISHI. In *ART PEDAGOGIKANING ZAMONAVIY PARADIGMALARI, RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to 'plami* (Vol. 1, No. 1, pp. 122-126).

9. Bobur Abdug'ani o'g, N. (2026, April). QALAMTASVIR SAN 'ATINING PAYDO BO 'LISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI. In *ART PEDAGOGIKANING ZAMONAVIY PARADIGMALARI, RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to 'plami* (Vol. 1, No. 1, pp. 232-236).

10. Nabiyev, B., & Soataliyeva, D. (2023). The Importance of Watercolor Technology in Thematic Still Life Work. *International Bulletin of Applied Science and Technology*, *3*(3), 436-439.

11. Abdug'Ani-O'G'Li, B. (2026). Methodology for improving nature drawing skills in painting training based on innovative technologies. *Science and Education*, *7*(7), 179-184.

12. Pulatov, D. S., & Kh, R. U. (2019). On fine arts and its varieties. *Вестник магистратуры*, (4-4 (91)), 89-90.

13. Raximov, H. U., & Oxunjonova, G. O. (2026). STEAM-ta'lim orqali tasviriy san'at ko'nikmalarini shakllantirish usullari. Partner Conferences of the International Scientific Journal Research Focus, 1(2), 188–194. https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/2058

14. Raximov, H. U. (2026). Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini autopedagogik kompetentlikni rivojlantirish. Research Focus xalqaro ilmiy jurnalining hamkor konferensiyalari, 1(1), 28–33. https://doi.org/10.66073/ReFocus-Conf/2028

15. Rakhimov, H. U. (2021). Major sculpture of Uzbekistan in the second half of the XX century. *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR), 10*(8), 102–107. https://doi.org/10.5958/2278-4853.2021.00610.8

16. Rakhimov, H. U. (2026). Pedagogical and psychological foundations for developing autopedagogical competence in prospective fine arts teachers. Claritas Conference Platform, (9), 32–35. https://claritasconference.com/index.php/conf/article/view/138

17. Tuychiyeva, M. O. Q., & Odilboyeva, U. Z. Q. (2026). THE ROLE OF TECHNOLOGY IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE. *European Review of Contemporary Arts and Humanities*, *2*(3), 3-6.

18. Odilboyeva, U. Z. Q. (2026, September). LINGUODIDACTIC METHODS FOR OVERCOMING LINGUISTIC DIFFICULTIES IN FOREIGN LANGUAGE (GERMAN) TEACHING. In *Claritas Conference Platform* (No. 9, pp. 28-31).

19. Abdurazzoqova, S. A. (2026). Natyurmort chizishda rang va yorug'lik munosabatlarini o'rganish. In "ART pedagogikaning zamonaviy paradigmalari, rivojlanish istiqbollari" mavzusidagi respublika anjumani (pp. 85–89). https://rf-library.uz/article/b80dfe64312b/fulltext.pdf

20. Adhamjon o'g'li, O. M. NATYURMORT KOMPOZISIYASINI TUZISHNING O 'ZIGA XOS QONUN QOIDALARI..

21. Adhamjon o'g'li, O. M. NATYURMORT KOMPOZITSIYASIDA SHAKL, RANG, YORUG 'LIK VA HAVO PRESPEKTIVASI.

22. Jomoldin o'g'li, K. S. SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT.

23. Sattarov, F. I. (2026, September). INTERACTIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES AIMED AT DEVELOPING COMPOSITIONAL THINKING IN PAINTING EDUCATION. In *Claritas Conference Platform* (No. 9, pp. 24-27).

24. Islomovich, S. F. QALAMTASVIR MASHG „ULOTLARIDA TALABALARNI KOMPOZISIYA OID BILIM VA MALAKALARINI RIVOJLANTIRISH.